

**Protokół z połączonego posiedzenia Zespołu Zadaniowego ds. Rewitalizacji
oraz Zespołu Konsultacyjnego ds. Rewitalizacji z dnia 4 grudnia 2023 roku**

W dniu 4 grudnia 2023 roku w sali etnograficznej w jatkach miejskich odbyło się wspólne posiedzenie zespołów ds. rewitalizacji miasta Rawa Mazowiecka.

Na posiedzeniu obecni byli:

1. Piotr Irla
2. Maria Jolanta Witczak
3. Bożena Sukiennik
4. Dorota Zakonnik
5. Arkadiusz Rataj
6. Paweł Piątkiewicz
7. Karolina Gawot
8. Magdalena Bernacik
9. Mariusz Szadkowski
10. Teresa Sekuter
11. Piotr Klimczak
12. Agnieszka Zimecka
13. Marcin Broniarczyk
14. Bogumiła Sitarek
15. Bożena Kaczmarek
16. Krystyna Florczak jako protokolant.

1

Posiedzenie było ostatnim spotkaniem zespołów rewitalizacyjnych o charakterze roboczo-projektowym. Zakończenie, wraz z 31 grudnia 2023 r., przedsięwzięć rewitalizacyjnych, realizowanych w oparciu o program rewitalizacji przyjęty uchwałą rady miasta w 2016 r., wynika z zapisów ustawy o rewitalizacji, jak również z faktu zamknięcia wszystkich projektów podstawowych zapisanych w programie.

Ostatnim działaniem przeprowadzonym w ramach rewitalizacji była IV edycja konkursu pn. „Elewacje centrum Rawy Mazowieckiej”, stanowiącego jeden z instrumentów finansowych uruchomionych w ramach projektu rewitalizacyjnego pn. „Kompleksowy System Wsparcia Poprawy Jakości Zasobów Mieszkaniowych”. Zasadniczym celem konkursu była poprawa wizerunku obszaru rewitalizacji miasta Rawa Mazowiecka, podniesienie standardu obiektów oraz kształtowanie postawy współodpowiedzialności mieszkańców za wygląd miasta poprzez zachęcenie właścicieli budynków do wykonania prac remontowych. We wszystkich czterech edycjach konkursu zostało w sumie nagrodzonych 12 obiektów.

Głównymi punktami posiedzenia zespołów było:

1. Przedstawienie raportu z monitoringu procesu rewitalizacji, uzupełnionego o wskaźniki z ostatnich dwóch lat, tj. do roku 2022.

2. Omówienie formularzy dotyczących oceny stopnia realizacji programu rewitalizacji w oparciu o cele rewitalizacji.

Ad. 1. Przed posiedzeniem dwie osoby zgłosiły uwagi do raportu. Jedna z uwag wniesiona przez przedstawiciela Powiatowego Urzędu Pracy dotyczyła Projektu Aktywizacja i Integracja i polegała na korekcie wartości dwóch wskaźników rezultatu. Uwagi redakcyjne zgłosili także przedstawiciele Wydziału Gospodarki Komunalnej. Propozycje korekt zostały omówione i częściowo uwzględnione.

Wskaźniki umieszczone w raporcie z monitoringu, dotyczące zarówno obszaru rewitalizacji jak i całego miasta, odróżniają raport od sporządzanych rokrocznie sprawozdań z realizacji LPRMRM 2025. Jeżeli chodzi o wskaźniki dotyczące obszaru rewitalizacji, to część z nich została osiągnięta, a wartości pozostałych wskaźników świadczą o zakładanym kierunku zmian. Co do osiągnięcia wskaźników związanych ze sferą społeczną, należy przyjąć nieco dłuższy horyzont czasowy. Wynika on m.in. z charakteru podejmowanych działań oraz pierwotnego terminu realizacji programu rewitalizacji, tj. do 2025 roku.

W kwestii wskaźników dotyczących obszaru całego miasta szczególną uwagę zwrócono na sferę społeczną oraz gospodarczą, związaną z przedsiębiorczością. W związku z tą tematyką istotne znaczenie mają problemy demograficzne. Miasto traci mieszkańców na skutek migracji ludności, głównie do gminy Rawa Mazowiecka oraz Łodzi i Warszawy. Zjawisko dotyczy przede wszystkim osób w wieku produkcyjnym. Niski jest również przyrost naturalny. Wskaźniki związane ze sferą gospodarczą, szczególnie z przedsiębiorczością, generalnie zmierzają w pożądanym kierunku, i to pomimo niekorzystnego wpływu pandemii oraz skutków wojny w Ukrainie. Wzrosła m.in. liczba podmiotów z zakresu turystyki. Podniesienie atrakcyjności turystycznej Rawy oraz stworzenie warunków do wykorzystania potencjału miasta w tym obszarze było jednym z celów inwestycyjnego projektu rewitalizacyjnego oraz zawierało się w celach sformułowanych w programie rewitalizacji. Sezonowy wzrost ruchu turystycznego, również z udziałem osób z zagranicy, obserwują m.in. przedsiębiorcy z branży gastronomicznej.

Podkreślono także fakt, że tematyka rewitalizacji jest wciąż przedmiotem zainteresowania m.in. mieszkańców miasta oraz środowisk zawodowo związanych z tą problematyką. Materiały dotyczące rewitalizacji mają największą ilość wyświetleń spośród materiałów zamieszczanych na miejskim kanale YouTube.

W ostatnim czasie Miasto otrzymało wyróżnienie w konkursie „Modernizacja Roku & Budowa XXI wieku”, jak również główną nagrodę w Konkursie Towarzystwa Urbanistów Polskich na Najlepiej Zagospodarowaną Przestrzeń Publiczną. Towarzystwo Urbanistów Polskich przyznało również w 2020 roku wyróżnienie dla rawskiego parku miejskiego w kategorii „Przestrzeń w Zieleni”.

Raport z monitoringu LPRMRM 2025, w zaproponowanej treści i po ww. korektach, został przyjęty bez uwag przez wszystkich obecnych członków obu zespołów rewitalizacyjnych.

Zgodzono się też co do tego, że planując dalsze działania powinno się wydobyć aspekty związane z dziedzictwem historycznym, kulturowym miasta i uczynić z niego atut w kontekście turystycznym i promocyjnym. Takie podejście wynika z zapisów strategii rozwoju miasta, a także z dobrych praktyk innych miast posiadających bogate dziedzictwo historyczne.

Przytoczono przykład Żyrardowa, który uzyskał ostatnio rekomendację ekspercką dla wpisu na listę światowego dziedzictwa kulturalnego i naturalnego UNESCO, m.in. w oparciu o zrewitalizowaną Osadę Fabryczną.

Ad. 2. Członkowie zespołów rewitalizacyjnych otrzymali kilka miesięcy wcześniej formularze oceny procesu rewitalizacji ze względu na stopień realizacji trzech celów strategicznych:

1. Poprawa jakości życia i wzmacnianie kapitału społecznego
2. Wzrost atrakcyjności przestrzeni publicznych oraz jakości środowiska przyrodniczego i kulturowego
3. Budowanie kapitału ludzkiego i tworzenie warunków do rozwoju gospodarczego

W związku z tym, że program rewitalizacji jest zintegrowanym instrumentem rozwoju, a przedsięwzięcia rewitalizacyjne oddziałują na całe miasto, poproszono o uwzględnienie w ocenie i propozycjach działań zarówno obszaru rewitalizacji, jak i obszaru całej Rawy. Chodziło o ocenę i wnioski osób – praktyków z danej dziedziny, ale i osób znających codzienność życia i pracy w Rawie.

Okazało się, że wyniki i wnioski z monitoringu, oparte w dużej mierze na statystyce publicznej, są zbieżne w wielu obszarach ze spostrzeżeniami członków obu zespołów.

Z analizy formularzy wynika, że w największym stopniu został zrealizowany cel nr 2 dotyczący sfery infrastrukturalnej. Wskazano jednocześnie, że konieczne jest utrzymanie wysokiego standardu powstałej infrastruktury i profesjonalizm w dbałości o tereny zielone. Niezbędnym jest również wdrażanie i propagowanie rozwiązań ekologicznych, np. łąki kwietne, ogródki przyosiedlowe, recykling przedmiotów. Potrzebnym narzędziem, mającym wpływ na estetykę w mieście i na obszarze rewitalizacji, byłaby tzw. uchwała reklamowa, regulująca m.in. zasady i formę umieszczania napisów reklamowych w przestrzeni publicznej. Członkowie zespołów rewitalizacyjnych zasygnalizowali też konieczność kontynuacji działań na rzecz podniesienia atrakcyjności miasta w kontekście miejsca do życia i miejsca przyciągającego turystów. Przy czym obszar rewitalizacji czyli historyczne centrum Rawy należy prezentować jako spójną całość i nie ograniczać się do aktywności jedynie na głównych placach. Ponadto, trzeba też usprawnić i dostosować narzędzia oraz język komunikacji tak, by docierać i angażować w życie miasta nie tylko grupy już społecznie czynne.

Jako najpoważniejsze wyzwanie został wskazany cel nr 1 i częściowo nr 3. Uznano, że w tej dziedzinie wymagany jest stały monitoring i podejmowanie dalszych działań. Jako najważniejsze czynniki wpływające na stopień realizacji tego celu wskazano: możliwość wykorzystania finansowania zewnętrznego, zaangażowanie pracowników urzędu miasta, jednostek miejskich i partnerów społecznych, spadek bezrobocia, programy rządowe o charakterze socjalnym, brak reformy służby zdrowia, negatywny wizerunek służb mundurowych, pandemię oraz niewystarczające środki własne. Za przedsięwzięcia prowadzące do realizacji celu, które powinny być podejmowane, uznano: kontynuację działań na rzecz osób wykluczonych i z niepełnosprawnościami, opartą na prawidłowej diagnostyce tych osób, wdrażanie i promocja działań z zakresu dostępności (nie tylko w zakresie infrastruktury), działania kulturalne angażujące mieszkańców od pomysłu do jego realizacji, kontynuację programów Powiatowego Urzędu Pracy w Rawie Mazowieckiej, zwiększenie zakresu działalności i budżetu Muzeum Ziemi Rawskiej, w tym utworzenie punktu informacji

turystycznej oraz zwiększenie ilości wydarzeń społeczno-kulturalnych skierowanych do osób w wieku 18-30 lat. Zwrócono też uwagę na konieczność utworzenia skutecznej platformy informacyjnej oraz aktywnego wykorzystania powstałej infrastruktury. Zasugerowano ponadto, aby prowadzone działania oraz poprawa ładu przestrzennego, nie były ograniczane jedynie do obszaru rewitalizacji, ale prowadzone również poza nim, w innych częściach miasta.

W kwestii celu gospodarczego (nr 3) za czynniki utrudniające jego realizację wskazano przede wszystkim brak atrakcyjnych miejsc pracy odpowiadających wykształceniu pracowników. Zauważalne jest to w przypadku wykształcenia wyższego, które przestaje być gwarancją zatrudnienia, szczególnie jeżeli chodzi o kobiety. W mieście i jego najbliższej okolicy największe zapotrzebowanie dotyczy pracowników linii produkcyjnych oraz zatrudnienia w rolnictwie. Wymieniony powyżej problem może w znacznym stopniu przyczyniać się do starzenia się społeczeństwa, będąc jednym z czynników powodujących odpływ młodych osób do większych ośrodków z uwagi na kwestie zatrudnienia. Ważne jest odwrócenie tego negatywnego trendu migracyjnego. Jako czynniki niekorzystnie wpływające na sferę gospodarczą wskazano także wysokie koszty zatrudnienia oraz często zmieniające się przepisy. Uczestnicy ankiety zaproponowali prowadzenie działań podnoszących jakość edukacji, zwłaszcza w zakresie rozwoju szkolnictwa zawodowego oraz włączenie przedsiębiorców i mieszkańców w proces planowania działań o charakterze strategicznym. Dobrym rozwiązaniem byłoby też stworzenie platformy współpracy przedsiębiorcy – samorząd. W treści formularzy zawarto też zalecenia co do promocji przedsiębiorczości, której elementem powinna być organizacja okolicznościowych imprez handlowych. Generalnie, za niezwykle istotne uznano prowadzenie działań wykorzystujących powstały w wyniku procesu rewitalizacji, potencjał.

Przewodniczący Zespołu
Zadaniowego i Konsultacyjnego ds. Rewitalizacji

BURMISTRZ MIASTA

mer inż. Piotr Irla

Sporządził:

1. *Krzysztof Florjanczyk*
2. *Bożena Sulikowska*